

Henrik Mitelman ja Ossian Grahn

Eesti president Toomas Hendrik Ilves selgitab, mis eristab Eestit Kreekast

Toomas Hendrik Ilvest tuntakse kui tavaliselt intellektuaalset, vabameelset ja rahvusvahelise haardega poliitikut. 2006. aastast alates on ta olnud Eesti Vabariigi president. Dagens Industriel õnnestus teha temaga Tallinnas presidendilossis intervjuu.

Pärast turvakontrolli – röntgen-läbivalgustust ja passi ettenäitamist – võtab meid vastu noor nõunik, kes juhatab läbi uhke hoone ülakorrusele. Muskliates mehed, kuularid kõrvas, jälgivad meid, ja vormirõivais sõdur avab meile ukse. Kui ruumi siseneb president Toomas Hendrik Ilves, ei jää mingit kahtlust, kes on siin peategelane.

President näeb meid tervitama tulles laitmatu välja. Korralikust külmetusest hoolimata ei paista tal meie tunniajase intervjuu jooksul energiast vajaka jäävat. Soravas Ameerika idaranniku inglise keeles kõneleb ta kirglikult Eesti uusettevõtlusest ja Läänemere maade võimalustest ning väljendab pettumust Rootsi pankade juhatuste käitumise pärast kriisiaastatel.

„Olin Rootsi pankade juhtide peale üsna pahane. Swedbank oli Baltikumi suunanud 10% protsenti oma investeringutest ja see andis neile 25% protsenti kogukasumist. Ometi süüdistasid nad kõigis oma probleemides meid. See ei olnud kiiduväärt tegu. Ja kui selle peale hakati virisema, et Baltikum viib Rootsi majanduse allamäge... Aga nüüd kuulub see kõik juba

minevikku."Â

Ka Rootsi pangad on saanud omajagu kriitikat...

„Nende rahateenimise soovis ma probleemi ei näe. Mind ärritas pigem nende hilisem suhtumine. Justkui meie isikus oleks esindatud kõik vastutustundetud idaeurooplased – sellise negatiivse stereotüübi vastu olen ma võidelnud juba 20Â aastat. Sellepärast ma mainingi neid 10Â protsenti investeringuid ja 25Â protsenti kasumit – *shut up!*”Â

„Mul on Rootsis palju sõpru”

President Toomas Hendrik Ilves sündis Råckstas Vällingbys Stockholmi külje all, kuid lahkus Rootsist juba kolmeaastasena. Tema vanemad olid Eesti põgenikud. Edasi suunduti USAsse.

„Mul on Rootsis palju sõpru. Carl Bildt on üks minu isiklikest lähedastest sõpradest. Anna Lindh oli teine.”

Enesestmõistetavalt on Nõukogude okupatsioon kodumaal Toomas Hendrik Ilvest sügavalt mõjutanud. Taas ja taas pöördub ta tagasi selle juurde, kuidas see mõjutab siiani eestlaste majandust ja ellusuhtumist.Â

1. jaanuarist alates on Eesti euroala liige. Kas te kahetsete seda?

„Ei. Kui Kreeka majandus peaks kokku varisema, ei ole mingit vahet, kas sa oled rahaliidus või mitte. Lehman Brothersi kokkukukkumisel arvasid paljud, et probleemi saab piirata nii, et selle mõju oleks vaid kohalik. Ei saanud.”

„Meie jaoks on euroalale kuulumine tähtis ka teisest vaatenurgast. Spekuleeriti usinalt võimalusega, et me devalveerime oma vääringut. Pärast euroalaga liitumise otsust need kuulujutud vaibusid. Tänu sellele kasvas tunduvalt ka investorite usaldus. Peale selle tuleb mees pidada, et meil on võimalik otsustamisel kaasa rääkida – erinevalt teistest vastutustundlikest riikidest nagu Rootsi ja Taani.”

Teie sisedevalveerimine palkade langetamise ja kokkuhoidliku finantspoliitika kaudu õnnestus. Kuidas see teil korda läks, samal ajal kui Kreekal ei paista kuidagi minevat?

„Esiteks olid meil olemas märkimisväärsed reservid. Olime raha kõrvale pannud. Languse alguses olid meil reservid, mille suurus vastas 10% protsendile SKTst. See oli hea puhver. Teiseks – meile, kes me oleme üle elanud küüditamise, okupatsiooni ja 1991. aasta majandussurutise ning mäletame veel noid aegu, pole riigi kulude kärpimine 10% protsendi võrra SKTst kindlasti mitte liiga suur probleem.”

Kas ajalugu on siis nii tähtis?

„Asju tuleb vaadata oma ajaloolisel taustal. Bundesbanki süüdistatakse liigeses jõupoliitikas 1920ndate hüperinflatsiooni kogemuste pärast, kuigi Bundesbankis pole enam kedagi, kes seda aega mäletaks. Aga see pole ununenud. Nõukogude okupatsioon püsib selgesti meie mälus.

See on julgeoleku küsimus." **Ä**

„Oleme kõvasti liberaliseerinud”

Raske ajalugu on muutnud eestlased kannatlikuks. Selle üks näide on valitsuse tagasivalimine hoolimata sellest, et tööturu murrangulise liberaliseerimise tulemusel langesid paljude palgad ja töötus kasvas hüppeliselt. **Ä**

Eesti SKT lähenemises rikkamate naabrite näitajatele ei olegi ehk midagi imelikku. Aga IMFi tunnustus teie kiiresti arenevale majandusele?

„Hahaa! Mida rohkem meelepärast sa kellegi suust kuuled, seda meeldivam ta sulle tundub.”

„Arvan, et oleme teinud õigeid riskiotsuseid. Oleme kõvasti liberaliseerinud, näiteks tööturгу. Oleme olnud julged, põhjalikud ja uuenduslikud.” **Ä**

Kui nüüd Eesti ja Kreeka paralleelide juurde tagasi minna, siis millist nõu Te Kreeka poliitikutele annaksite?

„Nende käitumine teeb mulle muret. Eestis makstakse makse. Oleme teinud maksude

maksmise inimeste jaoks võimalikult lihtsaks, maksumäär on ühtne ja näiteks 90% protsenti maksudest makstakse interneti kaudu. Meile, põhjaeurooplastele, jääb mõistetamatuks, kuidas teised saavad valetada ja jätta oma kohustused täitmata.”

President tõuseb ja toob oma MacBook Airi. Ta otsib e-postkastist välja pildi T--särgist, millel on kujutatud Kreeka ja Eesti statistilisi erinevusi – Eesti kasuks.

„Kreeka ja Eesti SKT erinevus on tegelikult üsna väike, kuid Eesti keskmine palk on 10% protsenti väiksem kui Kreeka miinimumpalk,“ ütleb president. ■

Suur huvi IT-turbe vastu

Kuid kõik ei ole makroökonomika. Toomas Hendrik Ilves räägib palju ettevõtlusest, eelkõige paistab silma tema suur huvi IT-turbe vastu.

Et meie Põhja-Euroopas oleme mobiilitehnoloogia liidrid, peame presidendi sõnul keskenduma rohkem turvalisuse aspektile, et takistada ärispionaaži ja oskusteabe vargust.

„Oleme jõudnud teistest palju kaugemale ja peaksime tegema IT-turbe vallas rohkem koostööd. Seda tööd ei saa juhtida NATO, peame seda tegema ise. Arvestades euroalal valitsevaid probleeme, on igati põhjust pöörata rohkem tähelepanu Läänemere maade koostöö tugevdamisele.“ ■

Lõpetuseks, härra president, mis tunne on olla president?

„Hahaa! Ma ei teagi. Võrreldes millega?”

Suurem osa meist ju seda proovinud ei ole.

„Küllap peab selleks olema omamoodi renessansiinimene, sest tegelda tuleb välispoliitika, ettevõtete, inimeste ja õigusloomega. See ei ole sugugi kerge, kui majanduses on kehvad ajad, sest sul ei ole võimalik seda kuidagi mõjutada, kuid samal ajal on inimeste frustratsioon suunatud sinule. Ma püüan Eestit välismaal reklaamida. Sellepärast on tähtis, et inimesed teaksid, kes ma olen.”

Kust tuleb Teie komme alati kikilipsu kanda?

„Minu isa kandis alati kikilipsu ja kui ta suri, hakkasin minagi seda tegema, mõnevõrra tema mälestuseks. Kui asusin USAs saadikutööle, jäin inimestele kikilipsuga hästi meelde. Kõik teised saadikud olid kergelt ülekaalulised keskealised mehed. Mind aga mäletati! Sellest oli abi. Midagi süvafilosoofilist selles ei ole.”

FAKTE

Toomas Hendrik Ilves

Vanus: 57

Elukoht: Tallinna presidendiloss

Perekond: abikaasa Evelin, poeg Luukas Kristjan (24), tütred Juulia (19) ja Kadri Keiu (8)

Haridus: USA Pennsylvania ja Columbia ülikooli diplom

Karjäär: muu hulgas saadik USAs, Kanadas ja Mehhikos, välisminister ja Euroopa Parlamendi liige. President aastast 2006 (tagasi valitud 2011).

Sissetulek: 45-600 Rootsi kroonile vastav kuupalk

Aksiad: ei ole

Viimati loetud raamat: Stephen Greenblatts „The Swerve: How the Renaissance began”

Hobi: „Millal mul olekski aega sellega tegelda?”

Varjatud ane: „Puudub.”

Väljavõtted ajalehest - [lehekülg 1](#) , [lehekülg 2](#) .